

Adresováno pracovištěm státní ochrany přírody

V Liberci, dne 28. 6. 2022

Společné stanovisko neziskových organizací, které se profesionálně věnují obnově krajiny a ochraně biodiverzity, ke snižování cen za práce pod náklady obvyklých opatření

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

obracíme se na Vás jako nevládní organizace, které se dlouhodobě pohybují v oblasti praktické ochrany přírody a krajiny s následující informací:

Dlouhodobě se potýkáme s velkými problémy se zajišťováním prostředků na naši činnost a nutností dotovat naše činnosti a práce z dalších zdrojů, případně dobrovolnickou prací. Stalo se to bohužel samozřejmostí, ačkoliv, v porovnání s jinými oblastmi, kde stát realizuje své koncepce a strategie, jako jsou např. výstavba dálnic a silnic, zadávání prací ve státních lesích nebo v oblasti digitalizace a souvisejících IT zakázek, je to zcela nestandardní a výjimečné. Tato situace je pro nás již neúnosná. Proto jsme se dohodli, že již nadále nemůžeme akceptovat snižování cen za práce pod náklady obvyklých opatření (NOO), tak, aby se za stejné peníze udělalo více práce.

Nemáme zajištěno základní fungování ze státního rozpočtu, zároveň nejsme jen „sekáči“, kteří přírodně cenné lokality nějak posekají a berou práci jen jako zakázku. Jsme v oblasti ochrany přírody dlouhodobě aktivní a peníze z krajinotvorných programů pro nás nejsou příležitostí, jak získat zakázku, ale prostředkem k naplňování našeho poslání. Z našeho pohledu ale NOO ani v současné době nepokrývají naše náklady, musíme stále hledat prostředky pro zajištění dalších zdrojů, a proto již nadále nemůžeme vykonávat práce při údržbě jednotlivých lokalit za ceny, které neodpovídají ani NOO.

Zároveň jsme se rozhodli začít aktivně v této oblasti jednat a dlouhodobě se pokusit zlepšit podmínky pro naši práci. S tím souvisí např. i naše snaha prosadit vyhlášení PPK již na podzim předchozího roku, aby nadále nedocházelo k situacím, kdy jsou práce již hotové a rozhodnutí o přidělení dotace nebo smlouvy na ně ještě nemáme. V oblasti dopravních zakázek zcela nemyslitelná situace, v našem oboru bohužel standard.

Za těchto podmínek již mnozí z nás opravdu nedokáží nadále pracovat a proto postupně ukončujeme naši péči o níže uvedené ochránářsky cenné lokality, o které jsme se dosud snažili pečovat, aby na nich nedocházelo k úbytku biodiverzity. Seznam části lokalit, které jsme tímto přístupem donuceni opustit, naleznete v příloze.

Byli bychom rádi, kdybyste naše rozhodnutí pochopili a brali jako snahu o dlouhodobé zlepšení podmínek pro naši i Vaši práci. Nejedná se o jednorázový krok, ale o koordinované dlouhodobé úsilí. Do budoucna plánujeme i větší setkání právě s Vámi, pracovníky AOPK, abychom se mohli více pobavit o naší práci a spolupráci do dalších let.

S pozdravem,

David Číp, ČSOP JARO Jaroměř

Jaroslava Šmídková, Sdružení Krajina

Jan Korytář, Čmelák SPP

Další připojené organizace (v abecedním pořádku):

ČSOP Arion - Mgr. Roman Kalous

ČSOP Hradec Králové - Michal Jilma, DiS.

ČSOP Severní Čechy - Mgr. Martina Mayerová

Mokřady z.s. - Mgr. Jaromír Maštera

Ochrana fauny ČR - Pavel Křížek

Rezekvítek, z.s. - Ing. Tereza Žižková

Říční krajina, z.s. - Jiří Fiala, DiS.

ZO ČSOP Armillaria - Mgr. Květa Morávková

ZO ČSOP Ekologická servisní organizace - Bc. Martina Skohoutilová

ZO ČSOP Levrekův ostrov - Mgr. Adrián Czernik

Lokality, které jsme museli zatím ponechat bez péče v předchozích několika letech:

Oblast Českomoravské vysočiny

Sdružení Krajina coby pozemkový spolek dlouhodobě (cca 10 let zpátky) pokosilo nebo vypáslo cca 165 ha luk ročně.

V roce 2020 byla výměra luk, o které jsme se byli schopni takto postarat, ve výši 178 ha, v roce 2021 už jen 159 ha a v letošním roce to vypadá na nějakých 145 ha.

Pokles výměr o 33 ha v porovnání let 2020 a 2022 se týkal 14 lokalit.

Důvody jsou zejména finanční (nízké sazby za práci) a personální (které ale také částečně souvisejí s financemi).

Vnímáme to tak, že lokality neopouštíme, ale nuceně upouštíme od péče ... a doufáme, že pouze dočasně. Ovšem i variantu opuštění lokalit nastálo vnímáme jako reálnou hrozbu.

Lokality v péči dalších nevládních organizací jako příklady (kompletní seznam by byl daleko delší):

Bývalý kamenolom Ferdinandov (okres Trutnov), 0,2 ha, mj. lokalita kriticky ohrožené přesličky různobarvé a plavuňky zaplavované. Populace obou rostlin jsou aktuálně v kritickém stavu.

Výslunné louky Bezděkov nad Třebůvkou (okres Olomouc), 0,5 ha, jedna z posledních lokalit kriticky ohroženého modráška černoskvřnného (Natura 2000) na Olomoucku. Původně zajišťované z krajinotvorných programů, později z náhradních zdrojů, poslední roky opuštěná zcela. Modrásek zde je vlivem absence vhodné údržby poslední roky nezvěstný.

Výslunná stráň na slínu Velichovky (okres Náchod), 0,5 ha, výslunná stráň na slínu s původně bohatou populací vstavače nachového nebo s kriticky ohroženými druhy jako je např. dejvorec velkoplodý a hořinka východní. Péče byla na části lokality zajišťována z náhradních zdrojů, které ale byly nedostatečné. Důsledkem toho je populace hořinky poslední roky nezávěsná a současně došlo k vymizení ohroženého soumráčníka čárkovaného na jedné z jeho posledních lokalit ve Východních Čechách.

Bukovina nad Labem popílkoviště elektrárny (okres Pardubice), 1 ha, mj. lokalita vymírající kriticky ohrožené ropuchy krátkonohé, která zde ještě před několika lety mívala nejbohatší východočeskou populaci. Vlivem absence vhodné péče lokalita a s ní i patrně celá populace zcela zanikla.

Výslunné stráně Dobrá Voda (okres Ústí nad Orlicí), 0,6 ha, mj. lokalita vymírající saranče vrzavé původně ještě před pár lety s jednou z největších populací v celých Čechách. Vlivem absence vhodné údržby dnes populace balancuje na hranici vymření.

Benzinka - Údolní niva potoka Jasénky u Hlučína (okres Opava), 0,4 ha Hlučína – zrašelinělých luk s prstnatci májovými (poslední louka s rašeliníky na Hlučínsku (R.X, T1.5, T1.6, M1.1)

Výslunná stráň a sad Rozsocha (okres Ústí nad Orlicí), 0,5 ha, mj. lokalita vstavače mužského. Populace se zatím ještě drží, ale je otázkou jak dlouho to ještě vydrží.

Kuřivody - Kraj čarodějných přástevníků a Zem zářivých motýlů (okres Česká Lípa), 20 ha, lokalita mj. kriticky ohrožené ptačí nohy maličké a snad stále ještě i kriticky ohroženého pabourovce jestřábníkového a celé řady dalších vzácných a prudce ubývajících druhů motýlů. Populace kriticky ohrožených druhů jsou na tom vlivem absence údržby kriticky (a možný už ani neexistují protože chybí i zdroje a čas na monitoring).

Rašeliniště Klebš (okres Trutnov), 0,4 ha, mj. lokalita jedné z posledních populací vachty trojlísté ve Východním Podkrkonoší. Aktuálně zde populace balancuje na hranici přežití.

Mokřadní louka Trubějov (okres Náchod), 0,3 ha, mj. lokalita jedné z posledních populací vachty trojlísté na Východním Podkrkonoší. Vlivem ukončení údržby před pár lety lokalita celá populace nedávno zcela zanikla.

Střelnice Darkovičky (okres Opava), 1 ha u Darkoviček s výskytem vemeníků (1 ze dvou známých lokalit) (T1.1)

Louky v nivě Závadského potoka (okres Opava), cca 1,5 ha – prstnatec májový, hadilka obecná, různé ostřice (T1.5, T1.6)

Lokality, které jsme museli opustit v letošním roce:

Panonské rozvolněné doubravy NPR Hodonínská Doubrava (okres Hodonín), cca 6 ha, adekvátní péči by si zde však zasloužili desítky až stovky ha, aktuálně bude "opuštěna" nejcennější plocha s nejbohatší mikropopulací vymírajícího "naturového" okáče jílkového na své poslední autochtonní lokalitě v ČR. AOPK (snad) vzhledem k významu lokality zajistí náhradního zhotovitele. Ale vzhledem k významu lokality která překypuje celou řadu mimořádně vzácných druhů by si (nejen) tato lokalita zasloužila velmi citlivou a odborně správně zacílenou péči kterou nedokáže správně zajistit zhotovitel bez větší odbornosti.

Panonská slaniska Trkmanské louky (okres Břeclav), 2 ha, optimálně ale bylo třeba zajistit 8 ha, mj. s jedinou populací "naturového", kriticky ohroženého pcháče žlutoostenného v ČR. Lokalita trpěla dlouhodobou absencí vhodné péče, stav byl dost neutěšený a nyní to bude ještě horší.

Bývalá rýžoviště zlata Modlešovické sejpy (okres Strakonice), 2 ha, optimálně by bylo třeba zajistit 5 ha, mj. lokalita kriticky ohroženého světlíku tuhého a kociánku dvoudomého. Oba druhy zde balancují na hraně existence už teď a další rok bez vhodné péče nejspíš způsobí jejich úplné vymizení.

Výslunné stráně Štědrákova Lhota (okr. Šumperk), 5,5, ha, mj. poslední populace vymírajícího "naturového" modráska černoskvřenného v podhůří Jeseníků

Mezofilní a mokřadní Fořtova louka u Červené Třemešné (okres Jičín), 0,5 ha s populacemi kosatce sibiřského, prstnatce májového, hadího jazyka atd.

Rašeliniště Rváčov (okr. Chrudim), 1,3 ha, vlivem chybějící péče zde jsou už aktuálně neznámé druhy jako např. ostřice Davalova, ostřice Hartmanova, suchopýr široolistý, tolíje bahenní, všivec lesní, či vachta trojlistá, nyní tedy hrozí stejný zánik i zdejším druhům jako je prstnatec májový, upolín nejvyšší, kozlík dvoudomý, hadí mord nízký a celá řada dalších.

Slatiniště Polšt' (okres Jičín) 0,1 ha s vymírající populací tolíje bahenní, kterou absence vhodné údržby zde patrně dorazí a s populacemi dalších druhů jako je např. ostřice Davalova, prstnatec májový atd.

Mokřadní a výslunné louky Soví doly a Krušina Lukavec (okres Jičín), 1 ha, druhově velmi bohaté biotopy s "naturovým" modráskem bahenním, dále s vemeníkem dvoulistým, okroticí bílou a mnohými prudce ubývajícími druhy motýlů.

Mezofilní louka Božanov (okres Náchod), 1,1 ha, mj. patrně nejbohatší lokalita hořečku brvitého v CHKO Broumovsko.

Bývalý vojenský prostor Ralsko, část Kuřivody - Zahrady královny Mateřídoušky (okres Česká Lípa), 2 ha (optimální péči by potřebovalo nejméně 10 ha), mj. s populací hoře křížatého a kriticky ohroženého strnada lučního nebo skřivana lesního, mizejících druhů motýlů atd.

Bývalý vojenský prostor Ralsko, část Skelná huť - Království vlčích vřesovišť a závěr Hradčanského letiště (okres Česká Lípa), 2 ha, optimální péči by však bylo třeba zajistit na ideálně alespoň 8 ha, mj. s mikropopulací vymírajícího, kriticky ohroženého modráska obecného a s kriticky ohroženou ptačí nohou maličkou.

Výřezy náletů obnovené mokřadní louky u Verněřovic, Radvanic a Martínkovic (celkem asi 1 ha v okrese Náchod) v CHKO Broumovsko, které teď patrně zůstanou bez péče

Některé lokality, které budeme muset opustit v roce 2023, pokud se situace výrazněji nezlepší:

Bývalý vojenský prostor Milovice - Mladá, lokalita Pozorovatelná Východ (okres Mladá Boleslav), 6 ha, péči by však potřebovalo alespoň 40 ha, mj. s bohatou populací kriticky ohroženého modráska hořcového.

Bývalý vojenský prostor Ralsko Bělá pod Bezdězem, část Vrchbělá (okres Mladá Boleslav), 11 ha, péči by si však zasloužilo nejméně 30 ha, mj. s nejbohatší Českou populací kriticky ohroženého, vymírajícího “naturového” druhu modráska černoskvřnného a celou řadou dalších vzácných druhů včetně vratičky heřmánkolisté a měsíční, kociánku dvoudomého a řady dalších.

Komplex xerothermních lokalit Vranová Lhota (okres Svitavy) - xerothermní trávníky s výskytem modráska černoskvřnného, hnědáska květeloového, saranče vrzavé, užovky hladké atd... cca 15 ploch o celkové výměře cca 7 ha.

Mírov (okres Šumperk) - bohaté xerothermní trávníky 0,7 ha

Mokřadní louky na Prosečsku a Poličsku (okres Chrudim), např. **Oldříš** (vachta, suchopýr úzkolistý, 0,5 ha), **Borová** (upolín, prstnatec májový, hadí mord nízký, vrba rozmarýnolistá, 1,5 ha)

Pískovna Náklo (okres Olomouc) 0,5 ha, mj. lokalita kriticky ohrožené cídivky různobarvé